

INFORMACE PRO ŽADATELE - SZP 2016

PLATBA NA ZEMĚDĚLSKÉ POSTUPY PŘÍZNIVÉ PRO KLIMA A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (GREENING)

V Praze dne 9. března 2016

Stejně jako v loňském roce mohou žadatelé požádat o dotaci v rámci **Platby na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí („greening“)**, které je zároveň **nedílnou součástí dotačního opatření SAPS**. Pokud tedy žadatel požádá o jednotnou platbu na plochu (SAPS) je **povinen** dodržovat na všech svých způsobilých hektarech zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí, za což následně obdrží „příplatek“ k platbě SAPS. Při nedodržení podmínek bude žadateli platba na greening krácena v závislosti na počtu porušených podmínek a rozsahu porušení.

Zemědělskými postupy příznivými pro klima a životní prostředí jsou:

- 1) Diverzifikace plodin
- 2) Zachování stávajících trvalých travních porostů
- 3) Vyhrazení plochy využívané v ekologickém zájmu

1) DIVERZIFIKACE PLODIN

Žadatel má povinnost **pěstovat určitý počet plodin** v závislosti na rozloze orné půdy v LPIS. Ornou půdou se rozumí standardní orná půda (R), úhor (U) a travní porost na orné půdě (G). Plnění podmínek diverzifikace se bude posuzovat za období od **1. června až 31. srpna** daného roku – v tomto období se musí na daném půdním bloku buď nacházet plodina, nebo prokazatelné posklizňové zbytky plodiny, kterou žadatel deklaroval v žádosti.

Pokud má žadatel v LPIS:

- **10 – 30 ha orné půdy**
  - musí pěstovat min. 2 plodiny a zároveň
  - hlavní plodina nezabere více než 75 % orné půdy
- **více než 30 ha orné půdy**
  - musí pěstovat minimálně 3 plodiny
  - hlavní plodina nezabere více než 75 % orné půdy a zároveň
  - dvě hlavní plodiny nezaberou více než 95 % orné půdy

Za plodinu je považována jakákoli kultura z různých rodů rostlin podle definice botanického systému klasifikace plodin, kultura kteréhokoliv druhu brukvovitých, lilkovitých a tykvovitých, dále také trávy, bylinné pícniny a půda ponechaná ladem. Ozim a jařina se započítávají jako 2 plodiny (tj. ječmen jarní a ječmen ozimý se započítávají jako 2 plodiny).

K plodině lze přičíst krajinný prvek, pokud je součástí plochy, na které se plodina nachází. Pokud krajinný prvek zasahuje do 2 plodin, započítá se k plodinám poměrově.

Povinnost Diverzifikace plodin se **nevztahuje** na žadatele:

- jehož plocha orné půdy v LPIS činí méně než 10 ha,
- pokud pěstuje na více než 75 % orné půdy travu nebo jiné bylinné pícniny, případně jde o půdu ponechanou ladem, nebo jsou tyto způsoby kombinovány a zbývající plocha orné půdy nepřesáhne 30 ha,
- pokud trvalé travní porosty v kombinaci s travami a bylinnými pícninami představují více než 75 % zemědělské plochy, nebo jsou tyto způsoby kombinovány a zbývající plocha orné půdy nepřesáhne 30 ha,
- plní na **všech** svých pozemcích podmínky ekologického zemědělství, tj. pokud má žadatel také plochy s konvenčním způsobem hospodaření, týkají se ho na těch plochách podmínky diverzifikace

V roce 2016 je na Formuláři **deklarace diverzifikace plodin osamostatněna** od deklarace SAPS. V této deklaraci žadatel uvede ke každému DPB:

- kulturu
- plodinu/plodiny a její/jejich výměru
- informaci, zda se příslušný DPB nachází v režimu ekologického zemědělství

Pokud bude žadatel chtít/potřebovat plnit podmínky diverzifikace plodin s pomocí DPB, které jsou v režimu ekologického zemědělství, musí tak označit na Formuláři Jednotné žádosti a tím se vzdát výjimky ekologického zemědělství a to na všech DPB. Čímž bude muset plnit podmínky diverzifikace plodin na všech DPB, bez výjimky.

Pokud žadateli nevzejde plodina, kterou deklaroval na žádosti, má možnost podat změnovou žádost, kde uvede novou plodinu.

2) ZACHOVÁNÍ POMĚRU TRVALÝCH TRAVNÍCH POROSTŮ

Cílem této podmínky je udržení poměru trvalých travních porostů vůči zemědělské ploše a skládá se ze dvou částí:

- a) udržení poměru trvalých travních porostů vůči zemědělské ploše
- b) úplný zákaz změny kultury trvalý travní porost na environmentálně citlivých plochách

Výjimkou v obou případech je změna kultury z T na L za předpokladu, že přeměněné plochy jsou součástí žádosti o poskytnutí dotace v rámci opatření **zalesňování zemědělské půdy**. Takto přeměněná plocha nebude v rámci Greeningu sankcionována.

Ad a) Udržení poměru trvalých travních porostů vůči zemědělské ploše:

Poměr nesmí v rámci celé ČR klesnout o více než 5 % v porovnání s referenčním poměrem. **Za změnu trvalého travního porostu se považuje nejen rozorání (tj. změna z kultury T na kulturu R), ale jakákoliv změna kultury T na jinou kulturu (S, V, C...).** Jedinou povolenou výjimku zde tvoří výše zmíněná změna kultury T na kulturu L (nezahrnuje výsadbu RRD ve výmladkových plantážích a pro výrobu energie a nezahrnuje výsadbu vánočních stromků).

Pokud klesne uvedený poměr o více jak 5 %, SZIF do 31. 12. **vyzve žadatele, aby do podání JŽ pro další rok zatravnili** a to v míře, v jaké žadatel přispěl ke změně stanoveného poměru. Pokud by došlo k překročení poměru již v roce 2015, mohou být k nápravně vyzváni zemědělci i tři roky zpětně, tedy i ti, kteří drží půdu rozoranou nejpozději v roce 2013.

Ad b) Úplný zákaz změny kultury trvalý travní porost na environmentálně citlivých plochách:

Na území České republiky byly stanoveny **environmentálně cenné plochy**, na nichž je znemožněna změna trvalých travních porostů na jakoukoliv jinou kulturu. Jedná se o plochy, které se nachází / jsou:

- v oblasti Natura 2000
- v 1. zóně CHKO a NP
- národní přírodní památka, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace a přírodní památka
- ve vzdálenosti do 12 m od vodního útvaru
- silně erozně ohrožené
- podmáčené a rašelinné louky
- v III. aplikačním pásmu nitratově zranitelných oblastí

Zákaz platí jen pro kulturu T (trvalé travní porosty). Pokud je na DPB jiná kultura (G, S, V....), zákaz změny kultury neplatí.

Podmínka bude kontrolována po celý kalendářní rok počínaje 1. lednem 2016. Pokud dojde ke změně kultury u environmentálně cenných ploch s TTP, bude žadateli plocha pro výpočet dotace za greening snížena o plochu, na které byla zjištěna změna kultury a žadatel bude mít rovněž povinnost zajistit u těchto ploch obnovu travního porostu do podání Jednotné žádosti pro rok 2017.

3) VYHRAZENÍ PLOCHY VYUŽÍVANÉ V EKOLOGICKÉM ZÁJMU (EFA)

Pokud má žadatel v LPIS **více než 15 ha orné půdy**, musí být **alespoň 5 % z jeho výměry** uvedené na deklaraci veškeré zemědělské půdy v rámci Jednotné žádosti vyčleněno **jako plocha v ekologickém zájmu (tzv. plocha EFA)**.

V roce 2016 lze jako EFA vyčlenit tyto plochy/prvky:

- úhor s porostem využívaný v ekologickém zájmu (NOVĚ pouze „zelený úhor“),
- krajinné prvky v ekologickém zájmu,
- souvrať,
- plochy s rychle rostoucími dřevinami pěstovanými ve výmladkových plantážích,
- zalesněné plochy,
- plochy s meziplodinami,
- plochy s plodinami, které vážou dusík.

Aby bylo možné plochu/prvek deklarovat jako EFA musí mít minimální výměru 0,01 ha. K deklarování jednotlivých prvků EFA slouží **samostatná deklarace** v rámci Formuláře Jednotné žádosti. V této deklaraci žadatel uvede DPB, na kterém vyčleňuje prvek EFA, specifikaci tohoto prvku a další požadované údaje v závislosti na typu prvku.

Pro přepočítání ploch využívaných v ekologickém zájmu se použijí váhové koeficienty:

Plocha využívaní v ekologickém zájmu	Váhový koeficient
Krajinný prvek - solitérní dřevina	1,5
Krajinný prvek - stromořadí	2,0
Krajinný prvek - skupina dřevin	1,5
Krajinný prvek - terasa	1,0
Krajinný prvek - mez	1,0
Krajinný prvek - travnatá údolnice	1,0
Krajinný prvek - příkop	2,0
Krajinný prvek - mokřad	1,0
Souvrať	1,5
Úhor s porostem - půda ponechaná ladem	1,0
Zalesněná plocha	1,0
Plochy s RRD pěstovanými ve výmladkových plantážích	0,3
Plochy s meziplodinami	0,3
Plochy s plodinami, které vážou dusík	0,7

V roce 2016 nově přibyl krajinný prvek „**mokřad**“.

Povinnost vyčlenit EFA se nevztahuje na žadatele:

- kteří mají v LPIS méně než 15 ha orné půdy,
- kteří plní na všech svých pozemcích podmínky ekologického zemědělství (pokud má „ekolog“ také konvenční plochy, vztahují se na něj podmínky EFA),
- jejichž půdní bloky s trvalými travními porosty a travními porosty představují více než 75 % zemědělské plochy, a přitom výměra zbývajících orné půdy nepřesáhne 30 ha,
- kteří na více než 75 % orné půdy pěstují travu nebo jiné bylinné pícniny nebo luskoviny, případně jde o půdu ponechanou ladem (nebo je možná kombinace těchto využití orné půdy), a přitom výměra zbývajících orné půdy nepřesáhne 30 ha

Úhor s porostem využívaný v ekologickém zájmu

- zemědělsky obhospodařovaná orná půda se **souvislým** porostem kulturních plodin vedená v LPIS jako zemědělská kultura úhor (**kultura U na celém DPB, nelze vyčlenit jen část**), ležící ladem po dobu nejvýše 3 let,
- díl půdního bloku musí být na žadatele od 1.1. prvního kalendářního roku do 31.10. posledního kalendářního roku
- podmínky pro zemědělskou kulturu úhor a úhor jako plochu použitou v ekologickém zájmu nejsou totožné – pro vyčlenění úhoru jako EFA je nutné splnit přísnější podmínky,
- plocha musí být:
  - zemědělsky udržována od 1. 1. prvního kalendářního roku úhoru do 15. 7. posledního kalendářního roku úhoru
  - kulturní porost plodiny musí být založen **nejpozději 1. června** v roce podání žádosti
  - do 31. 10. posledního kalendářního roku úhoru **musí být založen porost ozimé plodiny**,
- lze vyčlenit pouze **úhor s porostem** (tzv. zelený úhor),
- **v době trvání úhoru:**
  - je na něm **zakázána zemědělská produkce** (pěstované plodiny nesmí být sklizeny, spaseny ani odstraněny. Lze mulčovat nebo zapravit pro zelené hnojení),
  - musí být **zabráněno šíření plevelů**,
  - je zakázána **aplikace hnojiv**, vč. aplikace POR,
  - **mulčování nebo zapravení porostu na zelené hnojení se nepovažuje za porušení zákazu hnojení**, ale musí být tyto činnosti zaznamenány do evidence hnojení bez uvedení množství hmoty a živin.

Krajinné prvky využívané v ekologickém zájmu

- za EFA se považují KP: **mez, terasa, travnatá údolnice, solitér, skupina dřevin, stromořadí a příkop a nově i mokřad,**
- **KP pro EFA** musí být součástí DPB **s kulturou orná půda** (zahrnuje kultury standardní orná půda (R), úhor (U), tráva na orné půdě (G)), který je evidován na žadatele **od data podání žádosti minimálně do 31.8.,**
- **výměra KP pro EFA** musí být **větší než 0,01 ha.,**
- lze zahrnout **vnitřní KP** (součást DPB) i **vnější KP** (nejsou součástí DPB, ale přiléhají k němu),
  - travnatá údolnice, skupina dřevin, solitérní dřevina a mokřad se musí dotýkat hranice přilehlého DPB,
  - příkop, mez, stromořadí a terasa musí mít s DPB společnou hranici a k němu přiléhá svou delší stranou,
  - mez, stromořadí a terasa – max. šíře 15 metrů od hranice DPB,
- ničení/rušení KP bude posuzováno jako porušení podmínek Cross-compliance.

Mez je souvislý útvar liniového typu, sloužící zejména ke snižování nebezpečí vodní nebo větrné eroze, zpravidla vymežující hranici DPB. Součástí meze může být dřevinná vegetace, kamenná zídka nebo travnatá plocha.

Terasa je souvislý svažitý útvar liniového typu tvořený terasovým stupněm, sloužící ke snižování nebezpečí vodní nebo větrné eroze, a zmenšující sklon části svahu DPB, zpravidla vymežující hranici DPB. Součástí terasy může být dřevinná vegetace nebo kamenná zídka.

Travnatá údolnice je členitý svažitý útvar, sloužící ke snižování nebezpečí vodní nebo větrné eroze, vymežující dráhu soustředěného odtoku vody z DPB, se zemědělskou kulturou orná půda. Součástí travnaté údolnice může být dřevinná vegetace.

Skupina dřevin je samostatný útvar neliniového typu, tvořený nejméně 2 kusy dřevinné vegetace s nejvyšší možnou výměrou **3 000 m²**. Za skupinu dřevin se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice, ani dřevinná vegetace, která plní funkci lesa podle § 3 lesního zákona.

Stromořadí je útvar liniového typu, tvořený nejméně 5 kusy dřevinné vegetace a zpravidla s pravidelně se opakujícími prvky. Za stromořadí se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice, ani dřevinná vegetace, která plní funkci lesa podle § 3 lesního zákona.

Solitérní dřevina je izolovaně rostoucí dřevina s průmětem koruny od 8 m² vyskytující se v zemědělsky obhospodařované krajině mimo les. Za solitérní dřevinu se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice.

Příkop je útvar liniového typu široký nejvýše 6 metrů, jehož hlavní funkcí je přerušení délky svahu zachycením vody, s jejím odvedením nebo zasáknutím.

Souvat'

- jedná se o pás o šíři 1 až 20 metrů od hranice DPB se standardní ornou půdou (R), který nepřesáhne 20 % výměry plochy tohoto DPB,
- musí být zemědělsky udržována od doby založení porostu hlavní plodiny (uvnitř DPB) **min. do 15. 7.**,
- musí na ní být pěstovány pouze jiné plodiny, než je hlavní plodina a tyto jiné plodiny nesmí být využity za účelem produkce, sklizena, odstraněny z DPB, ani paseny,
- do doby sklizně hlavní plodiny se **nesmí aplikovat hnojiva** (za účelem kontroly nepoužití hnojiv musí žadatel **vést evidenci o použití hnojiv** v souladu se zákonem o hnojivech). **Mulčování nebo zapravení porostu na zelené hnojení** se nepovažuje za porušení zákazu hnojení, ale dle § 9 odst. 2 vyhlášky č. 377/2013 Sb., musí být tyto činnosti zaznamenány do evidence bez uvedení množství hmoty a živin.

Plochy s rychle rostoucími dřevinami

- jako EFA plocha může být vyčleněna zemědělsky obhospodařovaná půda s trvalou kulturou (**kultura D**), která je rovnoměrně a souvisle osázená dřevinami a to v minimálním počtu **1 000 životaschopných jedinců na 1 hektar**. V omezené míře se započítává se i manipulační prostor,
- díl půdního bloku musí být veden na žadatele nejméně od podání žádosti **do 31. srpna** příslušného kalendářního roku,
- plochy s RRD pro účely EFA, musí být založeny **vybranými druhy RRD** s určenou dobou obmýtití, které splňují podmínku ekologické vhodnosti,

Rychle rostoucí dřevina	Maximální doba obmýtití
Topol černý (<i>Populus nigra</i> L.)	10 let
Topol osika (<i>P. tremula</i> L.)	8 let
Topol Maximovičův (<i>P. maximowiczii</i> Henry) - pouze kříženci s topolem černým (<i>P. nigra</i> L.)	8 let
Topol kanadský (<i>P. × canadensis</i> Moench)	5 let
Topol Simonův (<i>P. simonii</i> Carrière) - pouze kříženci s topolem černým (<i>P. nigra</i> L.)	8 let

Topol vznešený (<i>P. × generosa</i> Henry) - pouze kříženci s topolem černým (<i>P. nigra</i> L.)	8 let
Vrba bílá a její kříženci (<i>Salix alba</i> L., <i>S. × rubens</i> Schrank)	8 let
Vrba košíkářská a její kříženci (<i>S. viminalis</i> L.)	5 let
Vrba jíva a její kříženci (<i>S. caprea</i> L. hybrids, <i>S. × smithiana</i> Willd.)	5 let
Vrba lýkovcová (<i>S. daphnoides</i> L.)	5 let
Jasan ztepilý (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	8 let
Olše lepkavá (<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Geartn.)	8 let
Olše šedá (<i>Alnus incana</i> (L.) Moench)	8 let
Líska obecná (<i>Corylus avellana</i> L.)	10 let

- **zákaz aplikace minerálních hnojiv a prostředků na ochranu rostlin** (žadatel musí vést evidenci o použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin).

Zalesněné plochy

- lesnický obhospodařovaná půda, na které se pěstují dřeviny určené k plnění funkcí lesa a která byla v evidenci půdy LPIS před jejím zalesněním vedena jako zemědělsky obhospodařovaná půda se zemědělskou kulturou,
- půdní blok musí být veden na žadatele nejméně ode dne podání žádosti **do 31. srpna** příslušného kalendářního roku,
- započítávají se i neosázené plochy do šířky 4 metrů včetně, sloužící zejména jako rozčleňovací průřezky nebo nezpevněné lesní cesty,
- musí se jednat **o lesní porosty založené výsadbou v rámci dotačního titulu Zalesňování zemědělské půdy** dle Programu rozvoje venkova (od roku **2008**), jejichž plocha byla způsobilá pro platbu SAPS od roku 2008,

Plocha s meziplodinami

- aby bylo možné využít plochu meziplodin jako EFA, musí být tyto plodiny **využity na zelené hnojení** nebo **pro zajištění souvislého pokryvu půdy**,
- díl půdního bloku musí být veden na žadatele nejméně od podání žádosti do **20. Zář** příslušného kalendářního roku v případě **letní varianty meziplodin**, resp. do **31 října** příslušného kalendářního roku v případě **ozimé varianty meziplodin**,

- meziplodiny lze založit **výsevem směsi plodin** různých druhů **nebo podsevem tráv** do hlavní plodiny. **Porost** směsi meziplodin může obsahovat **nejvýše 90 % rostlin jedné plodiny**,
  - **plodinou pro směs meziplodin je:** bér vlašský, bojínek luční, čirok súdánský, čirok zrnový, festulolia sp., hořčice bílá, hořčice hnědá, jetel alexandrijský, jetel nachový (inkarnát), jetel perský, jílek mnohokvětý, jílek vytrvalý, koriandr setý, kostřava červená, kostřava luční, kostřava rákosovitá, krambe habešská, lesknice kanárská, lnička setá, lupina bílá, lupina úzkolistá, lupina žlutá, mastňák habešský, peluška (hrách setý rolní), pohanka obecná, proso seté, ředkev olejná, sléz krmný, slunečnice roční, srha laločnatá, svazenka vratičolistá, světlice barvířská (saflor), vičenec ligrus, vikev huňatá, vikev panonská, vikev setá nebo žito trsnaté (lesní),
  - **trávou do podsevu je:** bojínek luční, festulolia sp., jílek mnohokvětý, jílek vytrvalý, kostřava červená, kostřava luční, kostřava rákosovitá, srha laločnatá,
- plochu s meziplodinami lze založit jako plochu:
  - **s letní variantou meziplodin**, které jsou **vysety do 31. července** a na DPB **ponechány do 20. září**, přičemž v tomto období nemůže být porost meziplodiny **mechanicky ani chemicky likvidován nebo omezován v růstu**, nebo
  - **s ozimou variantou meziplodin**, které jsou **vysety do 20. září** a na DPB **ponechány do 31. října**, přičemž v tomto období nemůže být porost meziplodiny **mechanicky ani chemicky likvidován nebo omezován v růstu** (s ohledem na smysl těchto plodin, kterým je prostřednictvím pokryvu zejména v mimovegetačním období zamezit ztrátám půdy a půdní vlhkosti, doporučujeme zasít meziplodiny co nejdříve a ponechat tento porost minimálně do 15. 2. následujícího roku).

Trávy v podsevu splňují požadavky na obě varianty meziplodin, protože budou zasety např. v dubnu a pak záleží na tom, jestli bude založen porost ozimé plodiny či nikoliv. Podle toho se trávy zařadí do jedné z variant.

- pro osiva platí zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin, kde je přesně stanovena povinnost používat certifikovaná osiva registrovaných odrůd a jsou stanoveny výjimky pro vybrané druhy, u kterých je možno použít farmářské osivo. **Typ osiva nebude předmětem kontroly SZIFu pro plnění podmínek EFA**, nicméně může být předmětem kontroly a sankce jiné dozorové organizace.

Plocha s plodinami, které vážou dusík

- aby bylo možné využít plodiny, které vážou dusík jako EFA, musí být zajištěn souvislý **pokryv půdy** danými plodinami nebo **prokazatelný výskyt posklizňových zbytků minimálně od 1. června do 15. července daného kalendářního roku**,
- díl půdního bloku musí být veden na žadatele minimálně od podání žádosti do **31. října** příslušného kalendářního roku,
- po sklizni jednoletých plodin nebo zapravení víceletých plodin musí být **do 31. října založen porost ozimé plodiny**. V případě, že porost víceletých plodin bude zapraven až po 31. říjnu, nemusí být splněna podmínka založení porostu ozimé plodiny,
- **plodinou, která váže dusík, je:** bob, cizrna, čičorka, čočka, fazol, hrách (včetně pelušky), hrachor, jestřabina, jetel, komonice, kozinec, lupina, pískavice, ptačí noha, sója, štírovník, tolíce (včetně vojtěšky), úročník, vičenec, víkev.

Pro splnění podmínky EFA lze využít i **směs uvedených plodin s ostatními plodinami**, za předpokladu, že zastoupení plodiny, která váže dusík, činí **v porostu této směsi více než 50 %**.

- pro osiva platí zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin, kde je přesně stanovena povinnost používat certifikovaná osiva registrovaných odrůd a jsou stanoveny výjimky pro vybrané druhy, u kterých je možno použít farmářské osivo. **Typ osiva nebude předmětem kontroly SZIFu pro plnění podmínek EFA**, nicméně může být předmětem kontroly a sankce jiné dozorové organizace.
- plochy s plodinami, které vážou dusík, v rámci EFA jsou zároveň **kombinovatelné** s tzv. dobrovolnou podporu vázanou na produkci poskytovanou **na bílkovinné plodiny**